Forurensningstilsyn 2006

Resultater fra SFTs og Fylkesmannens tilsynsvirksomhet

TA-2255/2007
ISBN 978-82-7655-505-9

Forord

SFT utgir hvert år en oppsummerende rapport som beskriver de viktigste resultatene fra siste års forurensningstilsyn. Hensikten er å beskrive kontrollresultater som sier noe om hvordan utvalgte bransjer, importører og forhandlere oppfyller forurensningsregelverket.

Rapporten omtaler først og fremst resultater fra ulike kontrollaksjoner som SFT og Fylkesmannen har gjennomført samt resultater fra kontroller av samme tilsynstema over flere år. Denne typen kontrollresultater indikerer hvordan en bransje eller større deler av en bransje oppfyller miljøvernregelverket.

Utrykningstilsyn og periodisk tilsyn av konsesjonsbelagt industrier ikke omtalt i denne rapporten. Ved slike tilsyn varierer både hvilke virksomhetene som kontrolleres, og hva som er tilsynstema fra år til år. Disse tilsynene gir derfor ikke grunnlag nok til å kunne trekke generelle konklusjoner om miljøtilstanden innen en bransje eller et tilsynstema.

En vesentlig del av tilsynet gjennomføres som landsdekkende og regionale tilsynsaksjoner som gjentas regelmessig. I 2006 gjennomføret SFT og Fylkesmannen følgende landsdekkende tilsynsaksjoner:

- Innsamlingen av isolerglassruter som kan inneholde PCB-holdig lim, og utfasingen av PCB-holdige kondensatorer i lysarmatur.
- Mottaket og mellomlagringen av farlig avfall.
- Bruk og håndtering av kjemikalier og håndteringen av farlig avfall i mindre virksomheter.

Tilsynet har som hovedhensikt å avdekke brudd på forurensningsregelverket, medvirke til at bruddet opphører så raskt som mulig og sørge for at alvorlige brudd blir anmeldt til politiet. Det skal virke forebyggende ved rask og streng reaksjon på alvorlige brudd på regelverket. Forurensningstilsynet bidrar også til oppfyllelsen av internasjonale og nasjonale miljømål og fremmer gjennomføringen av hovedprioriteringene i forurensningspolitikken.

Tilsynet er risikobasert og skal prioritere det farligste av det farlige. SFT og Fylkesmannen skal kontrollere der sannsynligheten for og konsekvensen av brudd på regelverket er størst. Utvalget av virksomheter som kontrolleres hvert år er således ikke et statistisk representativt utvalg. SFT vil derfor understreke at kontrollresultatene som beskrives i rapporten ikke gir noen samlet bilde av miljøforholdene i norsk næringsliv.

SFT, Oslo, april 2007

Marit Kjeldby
Direktør i miljøoppfølgingsavdelingen

Innhold

Sammendrag……....4

1. Tilsynsresultater som SFT var fornøyd med og mindre fornøyd med i 2006…….....6

2. Tilsynsaksjoner i 2006: De viktigste funnene…….8

3. Miljøvernmyndighetenes oppfølging av brudd på forurensningsregelverket……...17

Sammendrag

Kontrollresultatene fra 2006 bekrefter tidligere års funn:

- Mindre virksomheter, importører og forhandlere bryter ofte forurensnings- og kjemikalieregelverket enten fordi de ikke kjenner til regelverket eller ikke forstår hva som kreves for å overholde det.
- Mange importører og forhandlere har fortsatt meget begrensede kunnskaper om produktene deres innholder helse- og miljøfarlige stoffer.
- Mange av utslippsdataene som SFT og Fylkesmannen mottar årlig er usikre og inneholder feil.
- SFT og Fylkesmannen finner fortsatt altfor mange brudd på regelverket om farlig avfall.
- Internkontrollen til mange mindre virksomheter er mangelfull eller mangler helt. Dette svekker virksomhetenes muligheter til å forebygge utslipp eller annen uønsket påvirkning av det ytre miljø.
- Virksomhetene som inngår i det nasjonale kvotesystemet for klimagasser har gjennomgående god kompetanse og gjennomfører korrekt rapportering av CO_2 utslippene.

Tilsynsresultatene viser at et nært informasjonssamarbeid mellom bransjeforeninger og myndigheter om gjeldende regelverk etterfulgt av myndighetstilsyn fører til færre brudd og bedre miljøtilstand innen bransjene. Et slikt samarbeid har ført til mer effektiv innsamling av isolerglassruter som inneholder PCB-lim (PCB-ruter) og til økt utfasing av PCB-holdige kondensatorer i lysarmatur.

For en del bransjer, særlig innen håndtering og behandling av farlig avfall, er det, til tross for hyppige kontroller, liten miljøforbedring å spore. Dette kan tyde på manglende respekt for lovverket og for forurensningstilsynet. Det vil derfor være en viktig utfordring å styrke tilsynets autoritet gjennom streng og rask reaksjon ved alvorlige brudd. En annen utfordring er å få bransjeforeninger til å ta et større ansvar for opplæring av medlemmene slik at de overholder kjemikalie- og forurensningsregelverket.

SFT vil følge opp tilsynsresultatene på følgende måte:

- Mer bruk av politianmeldelser og tvangsmulkt ved alvorlige brudd.
- Mer bruk av mediaomtale ved alvorlige brudd på regelverket.
- Gi tydelig beskjed overfor relevante bransjeforeninger at SFT forventer at disse tar et større ansvar for opplæring av sine medlemmer på miljøområdet.
- Fortsette kontrollaksjoner overfor bransjer og virksomheter som har alvorlige brudd og ikke viser miljøforbedring.
- Bruke tilsynsmetoder som gir bedre holdepunkter for å si noe om utviklingen av miljøtilstanden innen bransjer og tilsynstema.

Alle kontrollene hvor det avdekkes alvorlige brudd på regelverket vil systematisk bli fulgt opp med sikte på å få bruddet til å opphøre så raskt som mulig. Alvorlige brudd vil bli meldt til politiet. I 2006 anmeldte SFT fem virksomheter. Fylkesmannen anmeldte én virksomhet.

Utrykningskontroller og periodiske kontroller av konsesjonsbelagt industri er ikke omtalt i rapporten. Ved slike kontroller varierer både virksomhetene og tilsynstemaene fra år til år. Grunnlaget er derfor ikke bredt nok til å kunne trekke generelle konklusjoner om miljøtilstanden innen en bransje eller et tilsynstema. Kontrollørene opplyser at det synes å

være en utvikling mot at store virksomheter med utslippstillatelse fra SFT i større grad enn tidligere overholder sine utslippskrav og at de fleste bruddene er systemfeil knyttet til etterlevelsen av internkontroll forskriften.

SFT og Fylkesmannen brukte til sammen ca. 41 årsverk på tilsyn i 2006.

1. Tilsynsresultater som SFT var fornøyd med og mindre fornøyd med i 2006

1.1 Generelt

SFT og Fylkesmannen har i 2006 som i tidligere år, avdekket mange alvorlige brudd på forurensings- og kjemikalieregelverket hos mindre virksomheter, importører og forhandlere. De vanligste bruddene omfatter manglende eller mangelfull internkontroll, feilaktig merking av kjemikalier, manglende deklarering til Produktregisteret, feil i HMS-datablad, mangelfull kvalitet på utslippskontrollen og lite tilfredsstillende håndtering og behandling av farlig avfall.

Kapittel 2 gir en mer detaljert beskrivelse av forurensningstilsynet i 2006 og hvordan SFT vil følge opp kontrollresultatene.

1.2 Produktkontroll

I 2006 tredoblet SFT tilsynsinnsatsen rettet mot importører av kjemikalier og av faste bearbeidede produkter som kan inneholde helse- og miljøfarlige stoffer.

SFT var fornøyd med følgende kontrollresultater:

- Importører og produsenter av kjemikalier hadde få brudd på produktforskriftens bestemmelser om forbudte stoffer
- Det ble ikke påvist forbudte azofargestoffer i prøver av tøy og lærprodukter til barn
- Ved en landsdekkende aksjon rettet mot kjemikaliebruk og håndteringen av farlig avfall i mindre industri og verksteder, ble det ikke funnet produkter i bruk med forbudte stoffer.

SFT var ikke fornøyd med følgende kontrollresultater:

- Kjemikalieimportører har fremdeles altfor mange avvik knyttet til manglende internkontroll, feilaktig produktmerking, manglende deklarering til Produktregisteret og feil i hms-datablad
- Mange oppblåsbare badeleker beregnet på små barn inneholdt ftalater som er forbudt i slike produkter.

1.3 Tilsyn rettet mot produksjonsvirksomhet

Funnene varierer fra virksomhet til virksomhet. En bakenforliggende årsak til alvorlige brudd er ofte mangelfull eller manglende internkontroll som skal sikre overholdelse av regelverket.

SFT var fornøyd med følgende kontrollresultater:

- Virksomhetene som inngår i det nasjonale kvotesystemet har gjennomgående god kompetanse til å gjennomføre korrekt rapportering av CO_2 utslipp.
- Ingen av de kontrollerte 69 virksomhetene i Drammensregionen brukte produkter med forbudte stoffer.

SFT var ikke fornøyd med følgende kontrollresultater:

- Utslippsdataene i de årlige egenrapportene fra virksomheter innen næringsmiddelbransjen og treforedling er av for dårlig kvalitet.
- Kommunale renseanlegg og overvannskummer i Drammensområdet tilføres flere organiske miljøgifter, inkludert forbudte stoffer via avløps- og overvannsnettet.

1.4 Tilsyn rettet mot farlig avfall

Landsdekkende og regionale tilsynsaksjoner viser at det fremdeles er for mye slurv ved håndteringen og behandlingen av farlig avfall. Det er også for liten kunnskap blant virksomhetene om regelverket og hva som kreves for å overholde regelverket.

SFT var fornøyd med følgende resultater:

- Grundig, målrettet og samkjørt informasjon fra myndigheter og bransjeorganisasjoner etterfulgt av tilsyn, har gitt en mer effektiv innsamling og behandling av avfallsfraksjoner som impregnert trevirke, isolerglassruter som inneholder PCB og kondensatorer i lysarmatur som inneholder PCB.
- Det ble ikke påvist ulovelig behandling av farlig avfall hos 238 kontrollerte mottaksanlegg for farlig avfall.

SFT var ikke fornøyd med følgende kontrollresultater

- Ca. 20 prosent av de mindre virksomhetene har ikke kommet i gang med å fase ut PCB-kondensatorene i lysarmaturen sin. Fristen for å skifte ut alle PCB-kondensatorer er 31.12.2007.
- Det er ingen miljøforbedring hos anlegg som behandler farlig avfall. Flere av anleggene er kontrollert tidligere.
- Det er liten eller ingen miljøforbedring hos anlegg som mottar og mellomlagrer farlig avfall. Mange av anleggene er kontrollert tidligere.
- Det ble påvist mange brudd hos renserier, plastbåt-/plastproduksjon, gummi industri og verksteder (båt, bil og landbruk) når det gjelder håndtering av kjemikalier og av farlig avfall. Mange av disse virksomhetene hadde heller ikke vurdert om helse- og miljøfarlige kjemikalier som brukes kan erstattes med mindre skadelige kjemikalier.
- Skipsverft og verksteder med slipp har fremdeles altfor mange brudd på forurensnings- og kjemikalieregelverket. I forhold til tidligere år er det ikke noen miljøforbedring.

1.5 Tilsyn med beredskap

SFT har i flere år kontrollert ulike typer tankanlegg. Hovedfunnene viser at mange anlegg har forbedringspunkter knyttet til risikokartlegging, beredskap og vedlikehold. Kontrollvirksomheten har medført konstruktivt samarbeid med bransjen.

Tilsyn med den interkommunale beredskapen mot akutt forurensning viser at det vanligvis er stort engasjement i vertskommunene der sekretariatet for beredskapsarbeidet er plassert. De mest vanlige mangler er at beredskapsplanene ikke er oppdaterte og at det gjennomføres for få stabsøvelser for de interkommunale beredskapsutvalgene.

2. Tilsynsaksjoner i 2006 – de viktigste funnene

2.1 Utviklingstrekk

Resultatene fra 2006 minner mye om resultatene for 2004 og 2005. Mindre virksomheter, importører og forhandlere bryter ofte regelverket fordi de ikke i tilstrekkelig grad kjenner regelverket. Flere virksomheter kan mistenkes for å spekulere i at konsekvensene ved brudd på regelverket er små og sannsynligheten for å bli tatt er liten.

SFT vil nå forvente at relevante bransjeforeninger etablerer en systematisk opplæring og kursing av sine medlemmer i gjeldende regelverk, særlig på kjemikalie- og produktsiden og innen mottak, lagring og behandling av farlig avfall. Det er positivt at flere bransjeforeninger utrykker et klart ønske om å samarbeide med forurensningsmyndighetene om å bedre miljøtilstanden innen bransjen.

Kontrollresultatene fra 2006 og tidligere år viser at det fortsatt er viktig å ha et særlig fokus på mindre virksomheter, importører og forhandlere. SFT vil fortsatt gjennomføre landsdekkende og regionale kontrollaksjoner som gjentas regelmessig, ofte kombinert med en første fase der informasjon om regelverket vektlegges.

En meget viktig hensikt med forurensningstilsynet er at det skal bidra til færre alvorlige brudd innen bransjer og innen ulike tilsynstema. Vi ønsker derfor å utvikle metoder som kan følge utviklingen i antall alvorlige brudd over år i bransjer og innen tilsynstema. SFT har innledet et samarbeid med Statistikk Sentralbyrå om å utvikle statistiske metoder til bruk i tilsynet. Metodene vil gi bedre holdepunkter om hvordan virksomheter over tid overholder kjemikalie – og forurensningsregelverket. Gjennomføringen av samme type landsdekkende eller regionale aksjoner flere år på rad mot samme bransjer eller tilsynstema vil være viktig for å kunne vurdere om bransjene blir mer lovlydige.

2.2 Ressursbruk 2006

I 2006 brukte Fylkesmannen og SFT i alt 41 årsverk på forurensningstilsyn, fordelt med 21 årsverk på SFT og 20 årsverk på Fylkesmannen. Ressursbruken er på samme nivå som de seneste årene.

2.3 Produktkontroll

2.3.1 Aksjoner

SFT gjennomførte følgende aksjoner i 2006:

- Importører og produsenter av kjemikalier
  Importører av faste, bearbeidede produkter
- Nordisk aksjon rettet mot bilpleiemidler

2.3.2 Status og utvikling

SFT ressursinnsats på tilsyn rettet mot produsenter og importører av kjemikalier og faste, bearbeidede produkter ble tredoblet i 2006 i forhold til foregående år. I 2005 brukte SFT ca. 45 ukeverk til kontroll av slik virksomhet, mens i 2006 var innsatsen anslagsvis 150 ukeverk.

Grunnen til økt ressursbruk er at forurensningstilsynet har avdekket at en altfor stor del av de kontrollerte virksomhetene bryter kjemikalieregelverket og mangler interne rutiner som skal sikre overholdelsen av regelverket. Tabell 1 viser de viktigste funnene på produktkontrollområdet i 2006.

SFT konkluderer med at det heller ikke i 2006 kan påvises en vesentlig bedring i lovlydigheten blant produsenter, importører og forhandlere av kjemikalier og faste, bearbeidede produkter.

2.3.3 De viktigste funnene i 2006

Bransje /tilsynstema	Viktigste funn	Oppfølging
Importører og produsenter av kjemikalier SFT kontrollerte at produktene ikke innholdt forbudte stoffer, stoffenes produktmerking, datablad, deklarering til Produktregisteret (PR) og opplysningene om stoffene i PR. SFT utførte 62 tilsynsbesøk og 132 brevkontroller	**Utvikling: Ikke tilfredsstillende** 65-75% av virksomhetene hadde lovbrudd knyttet til: - Manglende internkontroll - Feilaktig merking - Mangelfull deklarering til PR - Feil i datablad SFT fant få brudd på produktforskriften. Flere virksomheter som har vært kontrollert tidligere hadde fortsatt mange og samme typer brudd.	En virksomhet måtte betale tvangsmulkt til bruddene var rettet opp. To virksomheter er til vurdering for politianmeldelse. SFT vil være pådriver for at bransjen tar et opplæringsansvar. Nye kontroller vil gjennomføres i 2007
Importører og forhandlere av faste, bearbeidede produkter Kontroll og analyse av utvalgte produktgrupper, særlig produkter rettet mot barn. Les mer: http://www.sft.no/tema____36868.aspx	**Utvikling: ikke tilfredsstillende** En drikkeflaske inneholdt ftalatet DEHP (10 prøver) Ingen forbudte azofargestoffer ble funnet i tøy og lærprodukter til barn (totalt 40 prøver). 16 av 18 oppblåsbare badeleker for barn inneholdt ftalater noe som er forbudt.	Aksjonen videreføres i 2007 SFT vil fortsette utviklingen av en mer systematisk produktkontroll basert på ulike typer statistikk. Dette vil gjøre det enklere å bedømme miljøeffekten av tilsynet over tid.
Nordisk aksjon rettet mot bilpleiemidler SFT har kontrollert om bilpleiemidler er korrekt merket og at det følger med korrekte hms-datablad. SFT foretok 6 tilsynsbesøk	**Utvikling: Ikke tilfredsstillende** 10 av 14 kontrollerte produkter var feil merket og hadde feil i HMS-databladene. Bilbransjen har i liten grad fulgt opp kravene om faremerking i den vedtatt vaskemiddelforordningen.	Nye kontroller 2007 med vekt på oppfølgingen av bruddene fra 2006. SFT vil utarbeide informasjonsark til bransjen sammen med Stiftelsen for Miljømerking

2.4 Produksjon

2.4.1 Aksjoner

Følgende aksjoner ble gjennomført i 2006 (parentesen viser hvilken etat som utførte aksjonen).

- Utslipp av CO_2 fra kvotepliktige virksomheter (SFT)
- Kilder til utslipp av bromerte flammehemmere i Ålesundsområdet (Fylkesmannen og SFT)
- Kilder til utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer i Drammenselven/-fjorden (Fylkesmannen og SFT)
- Kontroll av utslippsdata i egenrapportene (SFT)
- Frekvensbasert tilsyn av virksomheter med SFTs tillatelse (SFT)

2.4.2 Status og utvikling

De siste årene har forurensningstilsynet avdekket at de alvorligste avvikene er knyttet til mangelfull håndtering av farlig avfall, mangelfull utslippskontroll og bruk av produkter som inneholder helse- og miljøfarlige stoffer. Virksomhetene som er kontrollert varierer fra små og mellomstore virksomheter til store prosessbedrifter. Kontrollørenes funn vil derfor variere fra virksomhet til virksomhet. En bakenforliggende årsak til alvorlige brudd er ofte manglende eller mangelfull internkontroll som skal sikre overholdelsen av regelverket.

Resultatene fra 2006 viser blant annet at:

- Kontrollerte virksomheter som inngår i det nasjonale kvotesystemet for CO_2 utslipp har generelt god kompetanse og tilstrekkelige med ressurser til å gjennomføre korrekte beregninger og rapporteringer av CO_2 utslipp.
- Kontrollen med kvaliteten på egenrapportene i næringsmiddelbransjen og treforedling bekrefter tidligere funn i andre bransjer. Det er betydelig usikkerhet i utslippsdataene som presenteres i egenrapportene.
- Kunnskap om konsentrasjoner av utvalgte helse- og miljøfarlige stoffer i Drammens- og Ålesundsområdet har vært et meget viktig grunnlag ved planleggingen av tilsynsaksjoner i områdene.

Kontrollørene erfarer nå at større bedrifter med utslippstillatelse fra SFT er gjennomgående blitt flinkere til å overholde kravene i sine utslippstillatelser. For slike virksomheter er bruddene ofte knyttet til manglefulle internkontrollsystemer.

2.4.3 De viktigste funnene

Bransje /tilsynstema	Viktigste funn	Oppfølging
Utslipp av CO_2 fra kvotepliktige virksomheter SFT har verifisert om virksomhetene har en tilfredsstillende styring med aktiviteter og utstyr som har betydning for beregning og rapportering av CO_2-utslipp Kontroll med virksomhetenes dokumentasjon og beregningsgrunnlag for å fastslå om kvoteforskriftens krav til rapportering av CO_2 er oppfylt SFT utførte 16 tilsynsbesøk.	**Utvikling: Tilfredsstillende** Kontrollerte virksomheter har generelt god kompetanse til å gjennomføre korrekte beregninger og rapportering av CO_2 utslipp. Virksomhetene har god oversikt over utslippskilder, utslippsmengder og energivarer	Nye kontroller i 2007. SFT skal veilede mer om hva som må til for å oppfylle kravene i klimakvoteforskriften.
Kontroll av utslippsdata SFT kontrollerte kvaliteten på egenrapporterte data fra til-sammen 15 virksomheter, hovedsakelig nærings-middelvirksomheter med IPPC krav og treforedlings-virksomheter.	**Utvikling: Ikke tilfredsstillende** Kontrollen med forurensede vannutslipp har for dårlig kvalitet. Særlig mange brudd innen næringsmiddelindustrien. Dårlig kvalitetssikring av utslippsdataene som presenteres i egenrapportene. Resultatene samsvarer med tidligere funn.	Nye kontroller i 2007 Strengere kontroll med at virksomheter oppfyller kravene til utslippskontroll og kravet om å benytte akkreditert prøvetagning.
Utslipp av bromerte flammehemmere (BFH) i Ålesundsområdet Aksjonens formål har vært å kartlegge kilder til utslipp av BFH (HBCDD, PBDE) til Åsefjorden og identifisere nødvendige tiltak. SFT og Fylkesmannen gjennomførte 28 brevkontroller, 12 tilsynsbesøk og ulike typer prøvetagninger. Les mer: http://www.sft.no/miljoreferanse____37629.aspx	**Utvikling: Tilfredsstillende** Kilden til HBCDD antas å være tidligere utslipp fra tekstilfabrikken Brødrene Sunde. Har ikke påvist aktiv kilde til utslipp av PBDE til Borgundfjorden/Åsefjorden.	Nye miljøundersøkelser i 2007, blant annet satt ut sedimentfeller for å påvises eventuelle aktive kilder til utslipp av PBDE.

Kartlegging av utvalgte miljøgifter i Drammensvassdraget SFT og Fylkesmannen har gjennomført en kontrollaksjon i Drammensområdet for å skaffe oversikt over viktige kilder til utslipp av mellom- og kortkjedede klorerte parafiner, BFH, bisfenol A, TBT, PCB og PAH. Aksjonen startet i 2005. I 2006 ble det utført 59 brevkontroller, 10 tilsynsbesøk og 19 prøvetakinger og analyser av utvalgte miljøgifter i sedimenter i Drammenselven og i sandfang/kummer i over-vannettet Les mer: http://www.sft.no/artikkel____30667.aspx	**Utvikling: Tilfredsstillende** SFT fant ingen bruk av forbudte helse- og miljøfarlige stoffer. Ingen av de analyserte forbindelsene hadde urovekkende høye nivåer i sedimentene. Kommunale renseanlegg og overvannskummer tilføres flere organiske miljøgifter, inkludert de forbudte stoffene penta- og okta-BDE via avløps- og overvannsnettet. Avfallsbedriften Hellik Teigen AS er mest sannsynlig kilde til utslipp av bromerte flammehemmere til Drammensvassdraget	Videre arbeid: Resultatene fra målinger ved kommunale avløpsanlegg i Drammensområdet sammenlignes med tilsvarende resultater fra avløpsanlegg andre steder i landet. SFT og Mattilsynet arbeider med undersøkelser av miljøgifter i avløpsslam. Ytterligere undersøkelser av overflateavrenning i Drammen samt ved enkelte lokaliteter blir sammenlignet med tilsvarende data fra Mjøsa-området.

2.5 Farlig avfall

2.5.1 Aksjoner

Følgende aksjoner ble gjennomført. Parentesen viser hvilken etat som utførte aksjonen.

- Innsamling av PCB-isolerglass og utfasing av lysarmatur som inneholder PCB - landsdekkende aksjon (FMVA og SFT)
- Behandlingsanlegg for farlig avfall (SFT)
- Bruk og håndtering av kjemikalier og håndtering av farlig avfall i mindre bedrifter - landsdekkende aksjon (FMVA og SFT)
- Skipsverft og slipper -regional aksjon (FMVA (16 fylker) og SFT)
- Mottak og mellomlagring av farlig avfall – landsdekkende aksjon (FMVA og SFT)

2.5.2 Status og utvikling

Tilsynsresultatene fra 2006 viser at det fortsatt er mangelfull bevissthet om miljøfaren knyttet til farlig avfall. Det er også mangelfulle kunnskaper om regelverket og hva som kreves for å overholde regelverket blant aktørene som håndterer og behandler farlig avfall. Dette er hovedårsaken til at virksomhetene fremdeles har altfor mange brudd på miljøregelverket ved håndteringen og behandlingen av farlig avfall.

Det er skuffende å registrere at en del typer virksomheter som kontrolleres gjentatte ganger som for eksempel skipsverft, behandlingsanlegg farlig avfall og anlegg for mottak og mellomlagring av farlig avfall, ikke viser særlig tegn til forbedring. SFT vil forvente at bransjeforeningene bidrar langt mer til å få medlemmene sine mer lovlydige. Kontroll med håndteringen og behandlingen av farlig avfall vil i flere år fremover ha høy prioritet.

Tilsynsresultatene fra 2006 tilsier at utfasingsfristen (31.12.2007) for PCB-holdig lysarmatur blir overholdt. Innsamlingen av PCB- ruter har økt i 2006, og returordningene for PCB-ruter fungerer godt.

2.5.3 De viktigste funnene i 2006

Bransje /tilsynstema	Viktigste funn	Oppfølging
Innsamling av kasserte PCB-holdige isolerglassruter og utfasing av PCB-holdig lysarmatur Landsdekkende aksjon utført av SFT og FMVA sammen med DSB, DLE og Tollvesenet. Videreføring av aksjoner i 2004 og 2005. Aksjonen skal bidra til at utfasingsfristen 31.12.2007 for PCB-kondensatorer overholdes og at kasserte "PCB-ruter" behandles korrekt. I 2006 gjennomførte aksjonen i alt 411brevkontroller og 327 tilsynsbesøk. Les mer: http://www.sft.no/artikkel____39599.aspx	**Utvikling: Tilfredsstillende** **Kondensatorene** Utfasingsfristen blir sannsynligvis overholdt, men - utfasingen av kondensatorer er gjennomført i en av to kontrollerte virksomheter, - 1 av 5 virksomheter har ikke gjort tiltak overhode (1 av 6 kommuner), - spesielt små og mindre private virksomheter ligger etter. **PCB-ruter** PCB aksjonen har bidratt til økt innsamling, men fremdeles står det ca. 400000 PCB-ruter i bygg. 36 % av kontrollerte glassmestre har ikke utarbeidet rutiner som sikrer forsvarlig håndtering av kasserte PCB-ruter. ca. 23 % av kontrollerte glassmestre kjenner ikke merkeplikten for PCB-ruter Antall gratispassasjerer i returordningen for "PCB-ruter" er klart redusert,	Aksjonen videreføres i 2007. Veiledning og informasjonsvirksomheten overfor bransje og samarbeidspartnere fortsetter

Anlegg for behandling av farlig avfall SFT kontrollerte i alt 9 virksomheter. Hovedfokus var utslippskontroll, egenrapportering, oversikt over mottatt og behandlet avfall, sluttbehandling av farlig avfall.	**Utvikling: Ikke tilfredsstillende** I gjennomsnitt 4 avvik pr. kontrollert virksomhet. Flest avvik var knyttet til internkontrollen, utslippskontrollen, journalføringen og deklareringen av avfallet. Vanskelig å se noen positiv utvikling. Dette gjelder også virksomheter som forholdsvis nylig var blitt kontrollert.	Bransjen vil bli fulgt opp med nye kontroller i 2007, og SFT vil reagere strengt på gjentatte brudd. Fem virksomheter er pålagt tvangsmulkt dersom ikke brudd rettes innen fastsatt frist. SFT vil etablere tettere samarbeid med bransjen i 2007.
Mottak og mellomlagring av farlig avfall Landsdekkende aksjon utført av Fylkesmannen og SFT. Aksjonen i 2006 var en gjentagelse av tilsvarende aksjon i 2004. Det ble gjennomført i alt 238 tilsynsbesøk (Fylkesmannen). Håndteringen av byggeavfall, impregnert trevirke og bruken av koder for å angi type farlig avfall (EAL-koder) ble prioritert. Les mer: http://www.sft.no/artikkel____39807.aspx	**Utvikling: Ikke tilfredsstillende** Det ble konstatert ett eller flere brudd ved 74 % av de kontrollerte anleggene. I 2004 ble det konstatert brudd i 80 % av anleggene i forbindelse med tilsvarende aksjonen. * Avvikene knytter seg særlig til: -manglende journalføring av mottatt og lagret farlig avfall. -ikke tilfredsstillende lagring -ikke tilfredsstillende internkontroll *De fleste mottaksanleggene leverer det farlige avfallet videre til godkjent behandling	Fylkesmannen vil påse at bruddene fra 2006 lukkes så raskt som mulig. SFT vil sammen med bransjen informere virksomhetene for å øke bevisstheten om miljøfaren knyttet til farlig avfall generelt og spesielt om hvordan avfallstyper med bromerte flammehemmere skal behandles. SFT vil utarbeide informasjonsark om riktig bruk av EAL-koder.

Kjemikaliebruk og håndtering av farlig avfall i mindre industri og verksteder Landsdekkende aksjon utført av SFT og Fylkesmannen. Bransjene som ble kontrollert var: renserier (54), plastbåt/plast og gummiindustri(79) og verksteder (bil-,båt- og landbruk) Aksjonen var en oppfølging av en lignende aksjon i 2003. Fylkesmannen gjennomførte 304 tilsynsbesøk Les mer: http://www.sft.no/artikkel____40228.aspx	**Utvikling: Ikke tilfredsstillende** **Bruk og håndtering av kjemikalier** Fylkesmannen fant ikke bruk av produkter som inneholdt forbudte stoffer. *65 % av virksomhetene hadde ikke system for substitusjon av farlige stoffer. *50 % mangler skriftlige rutiner for håndtering av kjemikalier. <u>Håndtering av farlig avfall</u> *45 prosent av virksomhetene lagrer ikke avfallet forsvarlig. *50 % mangler skriftlige rutiner for håndteringen av farlig avfall.	*SFT vil i 2007 informere bransjene om hvordan regelverket skal etterleves bl.a. ved å utvikle regelhjelp.no for bransjeområdene og ved å bruke bransjeblader /bransjen. *Aksjonen skal videreføres i 2007.
Skipsverft og slipper Regional aksjon (16 fylker) utført av SFT og Fylkesmannen. Fylkesmannen gjennomført tilsyn med 84 verft og mekaniske verksteder med slipp. SFT har gjennomført systematisk tilsyn med verft og verksteder med slipper fra og med 2002. Les mer: http://www.sft.no/artikkel____40148.aspx	**Utvikling: Ikke tilfredstillende** *80 av 84 virksomheter hadde et eller flere brudd på regelverket. *De fleste bruddene gjaldt forhold knyttet til internkontrollen, håndteringen av farlig avfall, utslippskontrollen og manglende oppfølging av substitusjonsplikten ved bruk av produkter som inneholder helse- og miljø farlige stoffer.	*Ny regional aksjon i 2007 med fokus på virksomheter hvor det ble avdekket særlig alvorlige brudd i 2006. *SFT vil forvente at bransjen bidrar til at medlemmene blir mer lovlydige..

2.6 Beredskap

2.6.1 Aksjoner

Følgende aksjoner ble gjennomført:

- Interkommunal beredskap mot akutt forurensning (SFT)
- Mindre tankanlegg (SFT)

2.6.2 Status og utvikling

SFT har i flere år kontrollert større tankanlegg. Hovedfunnene er at mange anlegg har forbedringspunkter knyttet til risikokartlegging, beredskap, og vedlikehold. I 2006 var fokuset

rettet mot mindre tankanlegg (lagringskapasitet mellom 1000 m3 og 10000m3). SFT fant samme type brudd som for større tankanlegg.

Kontrollvirksomheten har medført konstruktivt samarbeid med bransjen. SFT regner med at funnene også er typiske for en rekke mindre industrivirksomheter som har mindre tankanlegg. Positiv utvikling krever et konstruktivt samarbeid mellom SFT og Norsk Industri på dette området.

SFT har også gjennomført en tilsynsaksjon overfor de interkommunale utvalgene mot akutt forurensning (IUA). Resultatene viste at beredskapsarbeidet i IUA-regionene varierer en del, men at det normalt er stort engasjement i vertskommunene der sekretariatet i IUA-regionen er plassert. Gjennomgående funn var at miljørisikoanalyser og beredskapsplaner ikke var oppdatert og at de interkommunale utvalgene gjennomførte for få stabsøvelser.

2.6.3 De viktigste funnene i 2006

Bransje /tilsynstema	Viktigste funn	Oppfølging
Mindre tankanlegg SFT har gjennomført fem tilsynsbesøk på mindre tankanlegg (1000-10000 m3) i 2006. Hensikten med tilsynene var å forebygge og begrense akuttutslipp ved å fokusere på anleggenes risikovurderinger, tekniske tilstand, drifts- og vedlikeholdsrutiner og beredskapen. Aksjonen er en oppfølging av lignende aksjoner i 2004 og 2005.	**Utvikling: Ikke tilfredsstillende** *****Alle anleggene hadde avvik knyttet til manglende risikovurderinger og mangler innen drift og vedlikehold.	*I 2007 vil SFT vurdere behovet for å utforme mer konkrete krav til tank-anlegg. *SFT og bransjen skal i 2007 utarbeider en bransjeveileder som beskriver hva som må til for å overholde myndighetskravene. *Gjennomføre nye kontrolltiltak overfor virksomheter med tankanlegg langs Glomma.
Interkommunal beredskap mot akutt forurensning SFT kontrollerte 22 av i alt 34 IUA. Tilsynstema var rutiner for oppdatering av miljørisikoanalyser og beredskapsplaner, rutiner for opplæring, øvelser og vedlikehold av beredskapsutstyr. Det ble også gjennomført varslingsøvelser for alle 34 beredskapsregioner SFT har tidligere ikke gjennomført en så omfattende kontrollaksjon overfor IUA. Les mer: http://www.sft.no/artikkel____38537.aspx	**Utvikling: Tilfredsstillende** *Vertskommunene viser stort engasjement, men i flere IUA-regioner er det til tider vanskelig å få deltakere til møter, opplæring og øvelser fra andre kommuner i beredskapsregionen. * SFT fant mangler knyttet til: -Rutiner for oppdatering av miljørisikoanalyser og beredskapsplaner. -Oppdatering av beredskapskartene (MOB-kart) i flere regioner. -Stabsøvelser for IUA. -Dokumentasjon av opplæring, øvelsesplaner og erfaringsrapporter.	* I 2007 vil ytterligere 4 regioner bli inspisert og i tillegg vil det gjennomføres oppfølgende inspeksjoner i regioner der det ble avdekket alvorligere brudd. *Det vil også bli gjennomført ny varslingsøvelse for alle beredskapsregionene.

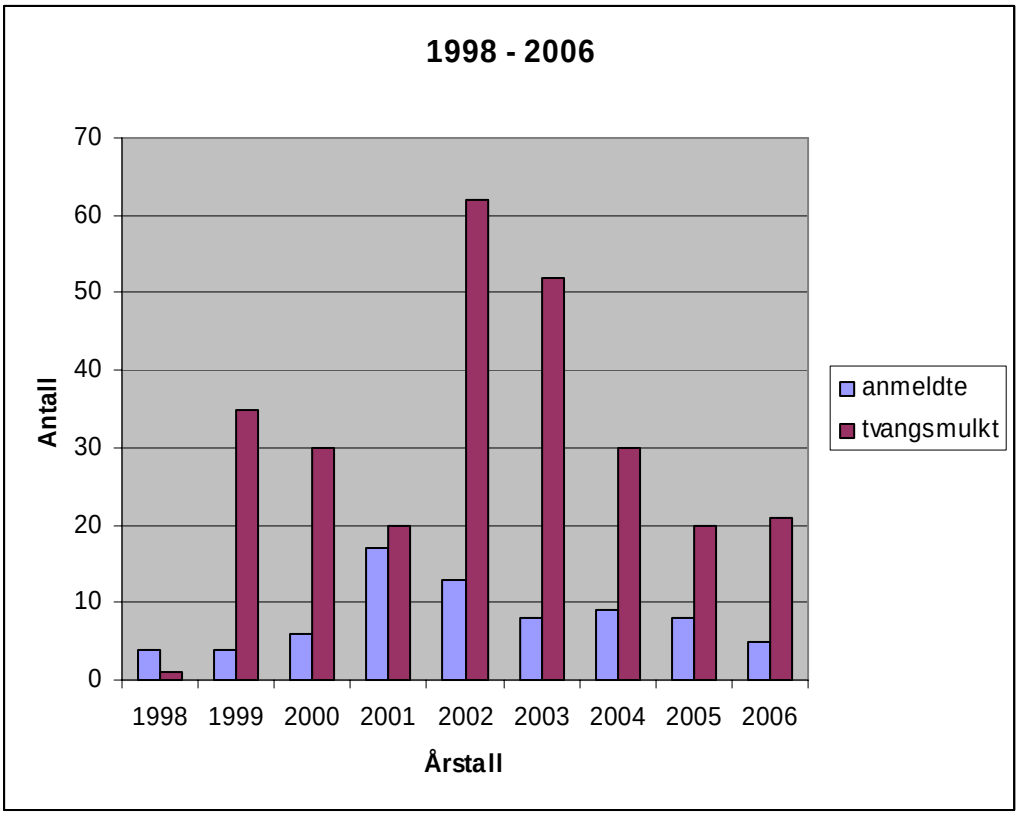
3. Miljøvernmyndighetenes oppfølging av brudd på forurensningsregelverket

Alle kontroller hvor det avdekkes brudd på regelverket blir systematisk fulgt opp. Omfanget av oppfølgingen er avhengig av alvorlighetsgraden. Oppfølging innebærer at SFT eller Fylkesmannen forsikrer seg ved skriftlig tilbakemelding fra virksomheten om at korrigerende tiltak er iverksatt. I tillegg vil dette bli fulgt opp ved neste kontroll.

I mer alvorlige tilfeller økes miljømyndighetens kontrollhyppighet for å sikre at korrigerende tiltak blir iverksatt og at forholdene ikke gjentar seg. SFT og Fylkesmannen skal reagere ovenfor de mest alvorlige bruddene med politianmeldelse.

SFT og Fylkesmannen bruker mye tid på å kontrollere at virksomhetene retter opp de brudd på regelverket som forurensningstilsynet avdekker. Varsel og vedtak om tvangsmulkt er et effektivt virkemiddel for å rette opp ulovlige forhold. De fleste virksomheter oppfyller de lovpålagte pliktene før tvangsmulkten begynner å løpe.

I 2006 fattet SFT vedtak om tvangsmulkt overfor 21 virksomheter som ikke hadde fulgt opp plikten om årsoppdatering av deklarasjoner til Produktregisteret. I 2005 var det tilsvarende 20 bedrifter som fikk vedtak om tvangsmulkt.

Figur 1: SFTs vedtak om tvangsmulkt i forbindelse med manglende årsoppdatering til produktregisteret og anmeldelser av virksomheter i perioden 1998–2006

SFT har anmeldt fem forhold til politiet i 2006, mot åtte i 2005, ni i 2004, åtte i 2003 og tretten i 2002. To av sakene gjelder ulovlig forurensning fra landbasert industri, ett tilfelle

gjelder brudd på beredskapsplikten offshore og to forhold gjelder brudd på produktkontrollovens bestemmelser om forbudte stoffer (ftalater).

SFT har i 2006 avgitt uttalelse til politiet i 5 saker som er anmeldt av andre enn SFT og har krevd straffeforfølging i 3 av disse. To av de anmeldte industrivirksomhetene er ilagt forelegg på hhv to millioner og 3 millioner kroner. En importør av regntøy til barn som inneholdt ftalat fikk et forelegg på 40.000 kroner.

Fylkesmannen har anmeldt en virksomhet i 2006, mot 3 i 2005 og 8 i 2004. Det gjaldt en virksomhet som driver med lakkering av biler.